

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inšertov po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENE

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996. — Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček, račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

Splendid isolation

Najbolje bo označil današnje dobo tisti zgodovinar, ki bo o njej zapisal, da je bila doba reklame. Naša doba je doba reklame, to vedo dobro podjetni trgovci in ljudski tribuni, ki bi se radi preročili do oblasti ali pa so se že. »Evropa bo v desetih letih fašistična«, ali pa »Fašistična Italija je edina država, ki lahko da odrešilo geslo vsem kulturnim narodom na zemlji«. Takšna so »odrešila« gesla novodobne politične reklame; z zadnjim je Mussolini postregel svojim poslušalcem pred nekaj dnevi v Cuneu. Masa, o ne samo masa, tudi razumniki in izbrani nimajo danes več v sebi toliko moči do avtoritete, da bi trenutne vtise teh bombastičnih fraz in prerokov napovedi nadzirali in bi kontrolirali svoja čustva, ki so neprestano pod ognjem drzne in plačane reklame. Kdo bo danes pomislil, da je prav Mussolini, ki ni upal na zmago hitlerizma, pripravljal svoje mase na morebitni moralni poraz z besedami »Fašizem ni eksportno blago? Sprčo bežnosti modernega življenja in borbe za goli obstanek in v času, ko se rušijo dosedanje oblike političnega in družabnega življenja, ljudje nimajo časa, da bi se poglobili v probleme in gredo za tistimi, ki prekriči vse druge vodnike.

Stalin in seveda drugi komunistični voditelji pred njim, Mussolini in Hitler, so že davno spoznali moč reklame. Kot diktatorji so jo lahko organizirali doma in v svetu, kjer se je postavil politično ter gospodarsko zainteresirani del tiska v njihovo službo. Drugi del narodov navno pobere vsako drobtinico, ki so jo prinesla ubogemu človeštvu ta katastrofična gibanja, in jo dvigne visoko pred svojimi bralci, laičnimi kruha in besede, ne da bi pokazal na popteane moralne in gnotne dobrine.

Tako je lahko postal Rim v obeh povprečnih bravce središče evropske politike. Kako je v resnici? Ali je mogoče, da se je fašistična Italija v razmeroma kratkem času povzpela do tako močnega sile, ki bi si lahko usvajala vodstvo Evrope? Ali ni to Italija z nad 100 milijardami notranjega dolga in z ogromnimi jeklenimi masami na morju in na suhem, ki trenutno mnogo pomenijo kot orodje prestižne politike, a ostanejo samo breme narodnemu gospodarstvu, ako se razvoj tako zasuje, da jih ne bo mogoče izkoristiti recimo za kako osvajalno vojno? »Mi moramo biti močni, predvsem po številu, kajti narod s praznimi zibelkami se postara in propade,« je dejal Mussolini v Cuneu. Zakaj italijanske zibelke so se pričele prav tako prazniti, kakor se praznijo drugod in vse poroke, organizirane v masi, in brezplačna potovanja v Rim niso na tem dejstvu mnogo izpremenili. Kmetijstvo se ruši v Italiji pod pritiskom davnega vijaka hitre kakor v drugih državah in industrija tudi. Toliko opevana vztrajnost in potrpežljivost italijanskega ljudstva, ki se večkrat zadovolji s kosom polente in čebule na dan, ima svoje meje in gotovo pride čas, ko ne bo moglo to ljudstvo živeti samo od nacionalnega prestiža in lepih cest.

In vendar je Rim danes politično središče Evrope in fašistični listi proglašajo Mussolinija za »vodnika (mentore) Evrope«. Res je spor med Avstrijo in Nemčijo prisodil Mussoliniju vlogo posredovalca in prav nič nas ne preseneča, da mu Francozi to vlogo radi prepuščajo z vsem zunanjim bleskom. Dogodki so spraviili Mussolinija nič manj kakor v — francosko službo. V Parizu niso bili prav nič presenečeni, ker se Mussolini ni pridružil skupnemu koraku v Berlinu zaradi Hitlerjeve kršitve suverenosti Avstrije. Nihče ni mogel pa pričakovati tako naglega preobrata Mussolinijeve politike, ki se je že leta potegovala za prijateljstvo Nemčije, še manj pa v trenutku, ko je na čelu Nemčije Mussolinijev idejni tovariš Hitler. Da, Mussolini je nehoti stopil v francosko službo in moral je priznati, da je bila vsa njegova zunanja politika v zadnjih letih preveč risikantna. Mussolini mora danes opravljati neprijetno službo miritelja v Berlinu in na Dunaju, ker se morda bolj boji Anshlusa kakor Francozi!

Morda bo kmalu nastopil čas, ko se bo moral odločiti: ali za Anshluss ali proti Hitlerju in proti Nemčiji. Nekaj časa bo lahko še balansirал med Berlinom in Parizom, na dolgo pa to ne pojde; saj postane njegova »splendid isolation« Italiji lahko usodna. Prav zadnja pogajanja s Francozi kažejo, da Mussolini ne bi rad ostal med dvema stoloma. Zakaj je Mussolini v Cuneu tako zagrozil, da ne sme nobena sovražna vojska ne kako tuje ljudstvo (gente straniera) prekorati alpskega grebena? Samo na Francoze gotovo ni mislil. Če so ti »sovražna vojska«, potem so »gente straniera« Nemci.

V Parizu napovedujejo knjigo M. Giovanuccija pod naslovom »Klic na pomoč Italijanov«. Pisec svari fašistično Italijo, naj se nikar ne da uspraviti po ponosu, ki ga vzbuja v njej nemško narodno prebujenje, ker se je izvršilo po fašističnem zgledu. Hitlerjeva Nemčija stremi za združitvijo vseh Nemcev v Evropi, v Avstriji, na Češkoslovaškem, Alzaciji, Poljski in Italiji. Fašisti so lahko podpirali Hitlerjevo stranko, dokler je bila v opoziciji; danes je položaj drugačen, ko je prišla na vlado. »Vse naše gledanje moramo izpremeniti. Kaj nam je dala Nemčija do danes od tega, kar nam je obljubila? Samo besede in sanje, toda nič realnega nam ni ostalo, razen naše nacionalne puhloglavosti. Italija je vselej podpirala Nemčijo gospodarsko, finančno in mednarodno in brez njene opore bi bila ostala Nemčija v Ženevi in Lozani strašno izolirana. Italija je vse dala, ne da bi kaj prejela. Nemci ne smatrajo Italijanov za rešne. Na italijanske ponudbe odgovarjajo v Berlinu, da so jim zdaj itak odveč, ker niso sami. Nemci ne verjamejo v kulturno in politično enakost Italije. Najbolj občutljiva točka italijansko-nemških odnosov je vprašanje Anshlusa, ki je za Italijo življenjske važnosti. Ako bi Avstrija prišla v odvisnost Nemčije, bi to pomenilo za nas vojno, vojno za življenje...«

Ali je Mussolinijev položaj res tako zavidljiv? Kaj ostaja pod skorjo časopisne reklame? Ali ni Mussolini prav danes v mučni zagati? Ali naj se odloči za Hitlerja in Anshluss ter pusti zavladati v srednji Evropi Veliko Nemčijo, bi ko povsem uničila italijanske postojanke, tako težko pridobljene po razsulu Avstrije in bo pričela križati z novimi »Drangom nach Osten« italijansko ekspanzijo na Balkan? Ali naj se rajši sporazume s Francozi in njenimi zavezniki? Ali ni prav zato francoska zunanja politika izrabila ta trenutke, da bi Mussolinija potegnila na svojo stran? Drugo je seveda vprašanje, ali ne gre morda Paul-Boncour v svojih koncesijah v Podonavju predaleč. Naloga Male zveze je, da to zadevo razšiti. Sprčo čvrstosti v vrstah Male zveze je vsako vznemirjenje odveč.

—ski.

Karteli naj se razbijejo

Kongres trgovskih združenj v Belgradu

Belgrad, 27. avg. m. V veliki dvorani nove univerze je bil danes prvi kongres združenja trgovcev s področja belgrajske, skoplanske in sosednjih zbornic, katerega so se udeležili tudi poslanci trgovskih združenj iz drugih krajev države. Tako sta bila navzoča iz Ljubljane Josip Kavčič in Ivan Kajzer kot delegata Zveze trgovskih združenj v Dravski banovini. Po izvršenih formalnostih je bilo prečitanih več referatov, v katerih se je obravnavalo težko stanje, v katerem mora živeti trgovski stan. Po končanih predavanjih je kongres trgovskih združenj med drugim ugotovil, da je posebno v naši državi visoka carinska zaščita omogočila karteliranje domače industrije, ki se ne zadovoljuje z minimalnim zaslužkom, temveč izkorišča devizne in druge omejitve ter carinsko zaščito v to, da doseže večje dobičke, ki odhajajo radi tega, ker je večina naše industrije v rokah inozemcev, v inozemstvu, bodisi v obliki tanižem, obresti ali pa na drug način. Nadalje so se tudi pokazale vse dosedanje intervencije od strani države radi izmenjave blaga, kakor psečni režim, kot brezuspešne in celo škodljive za narodno gospodarstvo. Isto je tudi z zakonom o zaščiti kmeta, ki ni mogel izpolniti nalog, ki so jih stavili vanj, ker je bil s tem zakonom na koncu prizadet baš kmet sam, ker so mu bili odvzeti vsi krediti. Kongres pa tudi z obžalovanjem ugotavlja, da so stopila v kartele tudi nekatera državna podjetja, kakor n. pr. sladkorna in železarska. Na podlagi vsega tega prihaja kongres trgovskih združenj do zaključkov, ki so bili nato vneseni v resolucijo, v kateri se med drugim zahteva,

da naj se čimprej sklene zakon, s katerim naj se razbijejo vsi obstoječi karteli, ker so le na škodo narodnega gospodarstva. V mednarodnem blagovnem prometu naj se ukinejo razne omejitve in vsi monopoli, predvsem pa naj se ukine zakon o zaščiti kmeta kakor tudi vse uredbe, ki so bile izdane na podlagi tega zakona, ker se na dosedani način ne bo moglo rešiti vprašanje razdolžitve našega kmeta vse dotlej, dokler se ne bo rešilo vprašanje kreditiranja našega kmetijstva. Kongres trgovskih združenj smatra tudi, da so produktivne in kreditne združbe zelo potrebne ustanove, ki jih je treba ob vsaki priliki podpirati. Istotako trgovski stan v principu ni proti nabavljalnim potrošnim zadržkom, samo zahteva, da se te zadržke pri prekoračenju svojega delokroga morajo povzročiti vsem fiskalnim obveznostim, ki jih morajo izpolnjevati tudi trgovine. Pri državnih in samoupravnih dobavah naj se radi težkega stanja, v katerem se nahajajo trgovci, ne daje nobenega prvenstva od države privilegiranim podjetjem. Ker pa karteli poleg podražitve svojih proizvodov povzročajo tudi socialno bedo, je nujno potrebno, da se pred izdajo zakona proti kartelom iz istih izstopijo državna podjetja. Vsem inozemskim kapitalistom naj se v bodoče dovoli delovanje v naši državi le v toliko, kolikor imajo naši ljudje zaslužka v državah teh kapitalistov. Izvrši naj se revizija vseh izdanih dovoljenj za delovanje teh inozemskih finančnikov v naši državi. Vse zahteve, izražene v tej resoluciji, bodo dostavljene mednarodnim krogom.

Prva etapa Hitlerjeve zunanje politike

Nemčija zahteva Posaarje

Pozornost v Parizu

Pariz, 26. avgusta. k. Velike manifestacije za saarsko ozemlje, ki so jih priredili nemški narodni socialisti v Niederwaldu, so izzvale v francoskih listih silno pozornost. Ze danes objavljajo listi obširne komentarje. To bo prva nemška manifestacija za združenje saarskega ozemlja z Nemčijo, in sicer pred plebiscitom, ki se ima izvršiti šele 1. 1935. Po poročilih francoskih listov se bo ta dan zbralo v Niederwaldu 100.000 saarskih Nemcev. »L'Oeuvre« z obžalovanjem ugotavlja, da Francija ne more ničesar storiti proti takim manifestacijam. »Temps« se v uvodnem članku izraža zelo nepovoljno proti takim nameram in pravi na koncu, da mora vladna komisija v saarskem ozemlju z večjo energijo bdeti nad varnostjo prebivalstva.

Saarbrücken, 27. avgusta. AA. Število Posaarcev, ki so se odpeljali na manifestacijo v Niederwald, cenijo na 50 do 55.000, to je za okoli 40% manj, kakor se je prvotno računalo.

Hitler pri manifestaciji?

Berlin, 27. avgusta. AA. Po svečanostih pred tannenberškim spomenikom se je Hitler od-

peljal v avtomobilu v Marienburg, kjer je po še nepotrjenih vesteh sedel v letalo in se odpeljal na posaarske manifestacije v Niederwaldu.

Hrupna proslava bitke pri Tannenbergu

Berlin, 27. avg. AA. Danes dopoldne se je vršila slovesna proslava 19. obletnice bitke pri Tannenbergu. Udeležila se je velika množica ljudi ob navzočnosti državnega predsednika Hindenburga, Hitlerja, Papna, vojnega ministra in najvišjih zastopnikov mornarice. Nad zbranimi od delki rajhsvera, hitlerjevskih milic, stahlhelma, tannenberških veteranov itd. je krožila eskadrija letal, med njimi posebna eskadrija Hermana Goebelsa. Govorilo je več govornikov, med njimi predsednik vzhodnopruskih provinc Koch, predsednik pruske vlade Goering, kancelar Hitler in drugi. Naposled se je Hindenburg zahvalil za manifestacije, ki so mu jih priredili, in se poklonil spomenu nemških vojakov, ki so padli za domovino, ter izrazil svojo hvaležnost cesarju in gospodarju, ki ga je poklical na čelo nemških armad.

Bolgariji so posodili denar - Francozi

Italijanski vpliv šepa

Sofija, 27. avg. b. V četrtek so bila zaključena pogajanja med predstavniki francoske skupine Valiere in predstavniki bolgarske narodne banke za posojilo, ki je Bolgariji neobhodno potrebno za žitno kampanjo. Na vprašanje časnika glede rezultata pogajanj je fin. minister Stefanov odgovoril: Doseglo se je popolno soglasje glede pogojev in oblike posojila. Predstavniki francoske finančne skupine Valiere so odpravili v Pariz in v soboto pričakujemo potrdilo o sklenjenem posojilu. Posojilo znaša 40 milijonov frankov po 4%. Realizacijska mera znaša prav tako 4%. Med pogoji je tudi

ta, da ostane celotni znesek na razpolago v državi. Posojilo bo služilo, da se poljedelcem zagotovijo realne cene in da se jim zagotovi življenjski obstoj. Polovico posojila bo dobila bolgarska narodna banka takoj, drugo polovico pa za novo žetev. — Ta dogodek dokazuje, da nima italijanski vpliv v Sofiji realne podlage. Bolgari vedno gledajo, da svoje politike ne vzejo preveč na Italijo. Tudi Herriot se je med svojim obiskom o tem prepiral.

Rim, 27. avgusta. b. Danes je bil objavljen ministrski dekret, ki določa maksimalno obrestno mero s 6%.

6 milijard francoskega primanjkljaja

Boussac, 27. avgusta. AA. Minister za proračun Lemoureux je imel tu ob posvetovalni dnevi mestne hiše govor, v katerem je med drugim povedal, da bo imel proračun za leto 1934 približno 6 milijard frankov primanjkljaja, to je za 2500 milijonov več kakor leta 1933. Ta številka je pa v zvezi temu nižja, kakor je zlasti računal parlament, ker se je proračunskemu ministru posredilo prihraniti na račun proračuna za leto 1934 okoli 1600 milijonov. Razen tega, je nadaljeval Lemoureux, kaže gospodarski indeks in plačila davkov v zadnjih mesecih, da se finančni položaj obrača na boljše.

Lemoureux je v svojem nadaljnjem govoru pobijal razne glasove, ki so se raznesli o načinu pokritja primanjkljaja za leto 1934. Dokazoval je, kako težko je doseči popolno ravnotežje proračuna, tem težje, ker se je šele nedavno posredilo zmanjšati primanjkljaj za celih deset milijard. Obljubil je, da bo o pravem času sporočil svoje predloge in ukrepe in jih predložil parlamentu. Za dosego popolnega ravnotežja proračuna bo treba novih žrtv, ki jih bo pa prebivalstvo s pogumom preneslo.

Velik požar v Zagrebu

Zagreb, 27. avgusta b. Ponoči je zgorelo v Zagrebu veliko skladišče lesa podjetja Oreščanin d. d. Požar je izbruhnil okoli polnoči. Uničil je popolnoma skladišče drv, enonadstropna hiša pa je tudi zgorela do temeljev. Od dveh ponoči je prišlo gasilec na pomoč tudi vojaštvo. Škoda znaša okoli 5 milijonov in je krita z zavarovalnico. Skladišče se je nahajalo v Kotarski ulici ob železniški progi.

Angleži o Rooseveltovih načrtih

London, 27. avg. AA. Odkar je začel Roosevelt svoj gospodarski eksperiment, skoraj ne mine dan, da ne bi veliki londonski listi prinesli uvodnika ali vsaj daljšega članka o izvajanju načrta za reorganizacijo ameriškega gospodarstva, ki ga je izdelal Roosevelt s pomočjo polkovnika Johnsona. Ta eksperiment so Angleži v začetku s simpatijami pozdravili, pred vsem s simpatijami do človeka, ki ga je ustvaril, saj je znano, da uživa Roosevelt zlasti med Angleži zaradi svojega liberalizma in smisla za mednarodne realnosti velik ugled. V začetku marca notranjopolitični program — boj proti gospodarski krizi — še ni bil odvojen od zunanjega programa — težnja za sprejemljivo ureditvijo vprašanja vojnih dolgov na podlagi medsebojnega sporazuma med prizadetimi državami. Med tem je mineval čas in začela se je kazati grenkoba nad tem, da USA tako dolgo odloga likvidacijo velikega povojnega problema in ga postavlja v drugo vrsto, za ureditvijo vprašanja notranje gospodarske obnove. Angleži so začeli spoznavati, da se ameriška politika obrača v vse zaprt nacionalizem. Iztrženje je pa postalo popolno, ko so Združene države tik pred otvoritvijo gospodarske konference in med konferenco trikrat odklonile podpis na izjavi o pristanku na denarno stabilnost, ki je bila potrebna, če že ne neobhodna za uspeh slehernega gospodarskega ukrepa. Moglo bi se sicer oporekati, da je tudi Velika Britanija eksperimentalna z razvednotenjem denarja in z inflacijo kreditov, toda to je bila posledica okoliščin, ne pa rezultat volje; vrhu tega se je Anglija borila za obnovo svojega gospodarstva na podlagi dejanske stabilizacije, borila se je zoper inflacijo in devalvacijo z ustanovitvijo fonda za izravnavanje valute.

Po odgovorih svetovne gospodarske konference je začela Velika Britanija skrbno in pazljivo slediti vsaki fazi ameriškega eksperimenta. Prvotna simpatija se je umaknila kritiki, kritiko je izpodrinil interes, zdaj pa začenja prevladovati skepsa sprito velikanskih težav, ki jih mora Roosevelt spraviti s poti.

Koroški akademiki v Belgradu

Belgrad, 27. avgusta m. Slovenski koroški akademiki, ki so včeraj prispeli v Belgrad, so si v teku današnjega dne ogledali razne znamenitosti belgrajskega mesta in so med drugim obiskali tudi higijsnega razstavo na tehniki. Za danes zvečer jih je pa povabila na prijateljski sestanek z večerjo Zveza emigrantov iz Julijske Krajine.

Vlak razbil avtomobil

Šest oseb mrtvih

Soustons, 27. avg. AA. Na cesti blizu Daxa se je danes pripetila strahovita avtomobilska nesreča. Neki avto, v katerem je bilo sedem ljudi, je hotel čez železniško progo, ko je ravno privozil mimo vlak. Lokomotiva je zagrabila voz in ga vlekla nekaj metrov s seboj ter ga vsega razbila. Šest ljudi je ubitih.

Konec ital. manevrov

Rim, 27. avg. b. Danes so se končali vojaški manevri. Pri zaključni fazi je prisostvoval italijanski kralj. Mussolini je korakal na čelu 8. pehotnega polka, nakar je pregledal vse častnike, ki so se udeležili manevrov. Mussolini je imel pri tej priliki tudi krajši nagovor ter izrazil svoje zadovoljstvo zaradi uspešnih manevrov.

Rim, 27. avg. b. V palači Chigi se je podpisal protokol, s katerim se podaljšuje obstoječi italijansko-romunski sporazum do 30. novembra letos.

Uboj

Na Sv. gori nad Savo se je v gostilni pri postaji zgodil ob 19.50 grd zločin. Nekdo je bržčas iz ljubosumnosti zabodel nekega fanta v trebuh. Rana je smrtonosna. Ranjenca je obvezal dr. Vlad. Orel, zdravnik iz Litijske, ki je bil slučajno med izletniki. Dal ga je prepeljati z vlakom v ljubljansko bolnišnico. Zdravniki nimajo upanja, da bi ranjenec ozdravel.

S to karikaturu glossira angleški karikaturist Strube v »Daily Expressu« prizadevanje ameriškega predsednika Roosevelta, da bi za svoj program gospodarskega zagona pridobil različne panoge gospodarstva. Slika kaže, kako skuša Roosevelt pred Noetovo barko spraviti v njo dva ogromna slona: težko industrijo in finančni kapital. Podpis pravi: »Samo še ti dve živali, potem je vse opravljeno.«

Celje, 27. avg. c. Kljub nedeljskemu počitku kupčija s hmeljem tudi danes ni mirovala. Dve večjih zaključkov je sicer prišlo le izjemoma, vendar je bilo zopet prodanih nekoliko stotov. Cen so se nadalje utvrdile in se je splošno pčevalo že takoj jutraj po 70 do 80 Din in pozneje po 75 do 80 za kilogram, za večje partije pa se je n dilo tudi že po 85 Din. Hmeljarji trdovratno okle vajo s prodajo in do pomembnejšega zaključka j težko priti.

Konec viničarstva na Primorskem

Fašistični zakoni proti malemu kmetu

Po suhem vremenu se je pretekli ponedeljek zila nad Vipavsko dolino močna ploha, ki so jo kmetje prav željno pričakovali. Toda z dežjem je prišla tudi toča, ki je napravila silno škodo v srednji Vipavski dolini med Prvačino in Dornbergom. Z letošnjim pridelkom itak slabo gre, ker je deževno vreme oviralo razvoj grozdja, ki je silno pozno cvetelo. Mnogo odvisi od vremena v septembru. Ako bo vreme suho, potem bo grozdje dobro dozorelo in bo vino razmeroma dobro.

Dne 15. septembra stopi v veljavo zakon o prodaji vina, ki določa, da se smejo prodajati le bela vina, ki imajo vsaj 9 stopenj alkohola in črna z vsaj 10 stopinjami alkohola. Lansko leto je bilo uveljavljanje zakona odloženo za eno leto, da bi se viničarji sprijaznili s trdim zakonom, ki bo uničil viničarstvo na Vipavskem in tudi v Istri. Lansko leto n. pr. je malokatero vipavsko vino doseglo 9 stopenj alkohola in prav tako kraški

teran nikdar ne doseže 10 stopenj, ki jih zahteva zakon za črna vina. Fašistična vlada je izdala zakon z namenom, da bi podprla viničarstvo v južnih krajih Italije, kjer se pridelujejo vina z visoko alkoholno gradacijo; toda ta vina so brez posebne arome in niso tako prijetna kakor na primer sibijska vina na Vipavskem in na Krasu. Slovenski viničarji bodo prisiljeni mešati svoja vina z močnejšimi italijanskimi, ako jih bodo hoteli prodajati.

Udarec, ki ga je zadala fašistična vlada primorskemu kmetu, je tako silen, da ga ta kljub svoji varčnosti in vztrajnosti ne bo prenesel. Centralistična gospodarska politika fašističnega Rima nima smisla za potrebe posameznih pokrajin, kaj šele, da bi se zmenila za strašno stisko na Primorskem. Problem se bo enostavno rešil tako, da se bosta posadka policajev v mestih in številu orožnikov na deželi povečala.

Ne Trst temveč Hamburg

Vprašanje Trsta je ena izmed najhujših zadev, ki delajo preglativce fašistični vladi že več let. Poročali smo že o italijanskem poskusu, ki je šel za tem, da bi se sedanji kritični položaj Avstrije izrazil za to, da bi se avstrijski promet pritegnil na Trst. Avstrija, ki je v političnem sporu s Hitlerjevo Nemčijo, naj bi izvajala gospodarske represalije proti Hamburgu in to pristanišče bojkotirala. Na ta način bi bilo pomagano Trstu, ki je po vojni zgubil svoje gospodarske zaledje in ki neprestano hira. Italija je že prej dovolila Avstriji svobodno ceno v Trstu prav s tem namenom.

»Wiener Zeitung«, ki jo smatrajo za uradno glasilo sedanje vlade, se je pred dnevi zopet bavila s tem vprašanjem. List priznava, da je Italija dovolila Avstriji svobodni pas na prav lepi točki v tržaškem pristanišču. Avstrija doslej te ugodnosti ni izrabila, ker bi bil za opravo svobodne cene potreben kapital dveh milijonov šilingov. Zdej je Italija celo pripravljena, da bi sama posodila Avstriji denar za ureditev svobodne cene, toda pod pogojem,

da usmeri skoraj ves svoj prekomorski promet proti Trstu. Avstrija bi potem imela v Trstu zopet lastno mornarico z lastno trgovinsko zastavo. Tega doslej v Hamburgu ni dosegla. Svobodna cena bi postala čisto avstrijsko ozemlje, kakor ga imajo tuje veleposlaništva v kitajskih pristaniščih, kjer izvajajo vse pravice suverenosti. Avstrijski mornarji bi zopet prišli do službe. »Wiener Zeitung« meni, da so ti načrti vse preveč optimistični. Tudi če bi svobodno ceno v Trstu organizirali, bi s tem vprašanje se ne bilo rešeno. Kajti prevoznika z Dunaja v Trst in daljša vožnja po morju skozi Sredozemsko morje obtežuje prevoz mnogo bolj kakor bi ga olajševala prosta cena v Trstu. Za avstrijski prekomorski promet je Hamburg edino naravno pristanišče. Kdor bi danes skušal preorganizirati ves prekomorski promet in mu dati novo smer, ta bi brezovno podražil blago, ki prihaja po morju v Avstrijo.

Po vsem tem je jasno, da se niti na Dunaju ne navdušujejo za italijanski predlog.

Ali samo do Soče?

Na zadnjem primorskem taboru v Črnomlju je neki govornik govoril o nalogah izseljenih Primorcev in vseh Jugoslovancev ter poudaril, da bo napetosti med Italijani in Jugoslovani v 24 urah konec, ako se Italijani uskladijo na desni breg Soče. Tedaj so se iz zborov glasili klici Bricevi, ki so hrupno protestirali proti čudni tezi znanega govornika: »Kaj pa mi? Ali boste nas izročili Italijanom?«

Zabeležili smo ta incident zato, da bi pokazali, kako malo nas je izsolala trda borba za pravične politične meje, ki se je pričela kmalu po podpisu londonskega pakta v letu 1915, ki se je vlekla po mirnih konferencah in se vleče še danes naprej. Mar je naša narodna meja ob Soči? Ali niso upravičeno vzklicali Bricevi: »Kaj pa mi?« Na vseh konferencah se je kruto mučevala slovenska in jugoslovanska skromnost, saj smo povsod vedno manj zahtevali, kakor nam gre po resničnem etnografskem položaju našega naroda, medtem ko so bili tuji vedno tako drzni, da so pri svojih zahtevah vedno zapirali meje globoke v notranjost našega narodnega telesa. Slovenci pišemo po listih: »Do Soče!« Srbi pa navadno: »Do Vidma!« V tej razliki se zrceli dolga politična skušnjava prvih in pomanjkanje poznanja resničnega ozračja na mednarodnih konferencah drugih.

— Pri haemeroidah, zaprtju, ranitvi črevesa, tvorih, pritisku vode, bolečinah v križu, tesnobi in prsih, utipranju srca ter omotici dosežemo z uporabo naravne »Franz-Josef« grenčice vselej prijetno olajšanje, večkrat pa celo popolno ozdravljenje. Strokovni zdravniki za notranje bolezni predpisujejo v mnogih slučajih vsak dan zjutraj in zvečer pol kozarca »Franz-Josef« vode.

Italijanski duhovnik v Krkavcih

Preteklo nedeljo je bil vsločilen v Krkavcih novi župnik don Diego de Grassi. Med slovesno sv. mašo je imel silno patriotični govor in po maši je priredil gostom, to je fašistom iz Kopra banke. O dogodku je izdal tiskovni urad fašistične stranke v Kopru poročilo, ki z zadovoljstvom ugotavlja, da je De Grassi prvi italijanski duhovnik v Krkavcih. Našim bralcem bodo še nekoliko v spominu dogodki in številni incidenti v Krkavcih. Krkavci so povsem slovenska vas, v kateri živi nekaj plačanih renegatov. Ti so s pomočjo fašistov iz Kopra tako terorizirali vernike in duhovnike, da je moral tržaški škof za več časa zapreti cerkev. Fašisti so s silo pregnali vse slovenske duhovnike in jih večkrat tudi dejansko pretepili. Tržaški škof je pozneje odredil dvojčičnost v cerkvi, toda tudi to ni nič pomagalo in končno je pod pritiskom fašistov prišel na povsem slovensko faro italijanski duhovnik in uvedel italijanščino v cerkev.

Namestitev

novomašnikov

Letošnji novomašniki v tržaško-koprski škofiji nastopijo v najkrajšem času svoja mesta. Krizmančič (Crismani) Franc pojde za župnega upravitelja za fari Brdo in Sušjeveca ob Cepičkem jezeru; Polde Miklavčič (kateremu so izpremenili ime v Nicoluzzi) za župnega upravitelja dveh far, in sicer Dolenje vasi in Vranje pod Učko; Mirko Vecchiet za župnega upravitelja far Boljun in Paz; Šime Milanović pojde v Cere pri Zminju. Vidav Jože gre iz Cer v Tinjan in Gulic Alojzij z Dolenje vasi v Brest, odkoder bo upravljal tudi Slum. Pomanjkanja duhovnikov je v tržaško-koprski škofiji tako veliko, da morajo duhovniki upravljati po več župnih obnem.

Nov žitni silos v Trstu

Javna skladišča v Trstu so oddala delo za zgradbo novega žitnega silosa v Trstu, ki ga bodo postavili v pristanišču Vojvoda D'Aosta, to je takoj ob postaji sv. Andreja. Delo je bilo izročeno trdnici Buttora-Ziffer. Zgradba bo stala 6.500.000 lir. Gradili jo bodo 20 mesecev, zaposlenih bo okoli 2000 do 250 delavcev dnevno. Porabili bodo okoli 2000 ton železa, 60.000 stotov cimenta in 20.000 do 30.000 kubičnih metrov gručev. V proračunu iz leta 1925 bi morala stavba stati 17 milijonov in pol. Na nekaterih mestih bo visoka do 40 metrov, stolp sam pa 54 metrov. — Tržaški tisk poudarja, da bo silos v prvi vrsti delal konkurenco žitnim silosom v Črnomlju, in sicer v Braji in Constanzi. Ti silosi baže niso tako moderno opremljeni in zato bodo žitni trgovci raje našli svoje blago v Trstu. To je enkrat samo želja Tržačanov.

Za novoporočence električne zastoj

Vodstvo mestne elektrarne, plinarne in vodovoda v Trstu je sklenilo razpisati nagrado 50.000 lir za tiste zakonce, ki se poročijo po 1. septembru. Ti morajo biti iz revnih družin. Od 50.000 lir bodo 40.000 lir razdelili na 80 nagrad po 500 lir, ki jih bodo podelili 20 vsake tri mesece, in to zakoncem, ki jih bodo izžrebali. Toda zakonce ne bodo dobili denarja, pač pa jim bo vodstvo odštelo te zneske od naročnine za nabavo elektrike, plina in vode. Ako zakonce v 18 mesecih ne porabijo tega zneska v ta namen, zapade ostali znesek nagrade.

Branibor

Letošnjo pomlad je bilo osnovano v Ljubljani osrednje društvo naše nove narodno-obrambene organizacije »Bran-i-bor«. Naloge »Bran-i-bora« pa so tako važne in pereče, da njegovo delovanje ne sme in ne more biti omejeno samo na Ljubljano, temveč mora pri tem našim obrambnim delu sodelovati vsa javnost po naši domovini, saj gre za narodni obstoj stoleticev naših rojakov! Vabilu ljubljanskega osrednjega odbora za osnovanje podružnice so se posamezni krajevni centri že odzvali. Podružnice »Branibora« že obstojajo v Kranju, na Vrhniki, v Ribnici, Višnji gori, Koziem in v Ormožu, snujejo pa se v Mariboru, Celju, Novem mestu, Kamniku, Gorenjem Logatcu, Dobrovi pri Ljubljani, Škofji Loki, Gornji Radgoni, na Jesenicah, v Kranjski gori in na Viču.

Nacionalno, kulturno in gospodarsko je položaj naših rojakov v tujini težak, popekod obupen in le redko kje še vzdržljiv. Svojo ogromno in težavno, vendar tako v nacionalnem in našem državnem interesu važno in že prepotrebno nalogo, da štiti in očuva te naše rojake pred nacionalno propastjo, bo »Branibor« mogel vsiti le z vzajemno pomočjo vsega našega svobodnega naroda. Pričakujemo zato, da se bodo tudi v drugih krajevnih centrih, sklonoma pa v sleherni naši vasi osnovala podružnice »Branibora«, saj je »Branibor« danes naša edina obrambna zajednica, ki posveča vso svojo skrb in pozornost našim v tujini, onim tisočim in stotisočim, ki ne smejo biti od nas nikdar pozabljeni in zapušteni. — Ob priliki raznih elementarnih katastrof, ki so kadarkoli onesrečile kak narod, smo bili vselej tudi mi med prvimi, ki smo v družbi z drugimi narodi iskreno sočustvovali s ponesrečenci ter jim z javnimi zbirkami lajšali gorje. Imeimo vsaj toliko sočutja tudi do lastnih bratov in sester, katerim so različne nam sile grozijo, da jih gospodarsko in nacionalno povsem uničijo. Naše predstave pa morajo živeti! — (Osrednji odbor »Branibora« posluje v Ljubljani, Selenburgova ulica 7, II. nadst.)

Osrednji odbor društva »Branibor«.

Vijoličast vlak v Lurd. Pretekli ponedeljek so iz Trsta odpravili tako zvani vijoličast vlak, ki vsako leto odpelje iz Trsta bolnike na romanje v Lurd. Letos se je odpeljalo 25 bolnikov iz Trsta in štirje z dežele. Pred odhodom vlaka je bila na vlaku sveta maša za bolnike.

Denarni zavodi, ki še niso imeli v razprodaji legitimacij za obisk ljubljanskega velesejja, pa jih že prevzeli v prodajo za jesenski ljubljanski velesejem, ki se bo vršil od 2. do 11. septembra t. l. naj to sporoče uradu velesejja v Ljubljani.

Z globoko žalostjo obveščamo vse znanee in prijatelje, da je Vsega močnejši poklicnik k Sebi našega iskreno ljubljenelega soproga, brata in strica

Ivana Žitnika

v 81. letu starosti, previdenega s tolažili svete vere. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v ponedeljek 28. avg. ob 17 iz hiše žalosti, Galjeva 1, na pokopališče k Sv. Križu. V Ljubljani, dne 27. avgusta 1933.

Notburga roj. Malič, soproga: Franc in Anton, brata, in ostalo sorodstvo.

Mariborska nedelja:

Živahno zborovanje prevoznikov

Maribor, 27. avgusta.

Združenje prevoznikov obrtnikov za področje bivše mariborske oblasti je imelo včeraj zvečer svoj izredni občni zbor v dvorani Gamberinove restavracije. Redni občni zbor Združenja se je sicer letos že vršil in sicer 28. januarja, toda takrat se ni imelo tako obsežnega delokroga; mariborska organizacija prevoznikov je zavzemala le teritorij mesta in obeh mariborskih okrajev. Sprejeta so bila nova pravila; s pristopom novih organizacij v enotno združenje pa so morali pravila odobriti tudi ostali člani, kar se je izvršilo na včerajšnjem izrednem zborovanju, ki je potekalo zelo živahno in mestoma burno ter se je moralo celo predčasno zaključiti. Združenje prevoznikov obrtnikov obsega tri obrtne panoge: avtovozvoške, fižakarje in prevoznike. Vsaka od teh ima še svoj pododbor. Združenje opravlja za svoje člane tudi gospodarske posle; tako na primer nakupuje seno za fižakarje. Ima svoja poverjenstva v Dravogradu, Mur, Soboti, Ljutomeru, Ptuj, St. Janžu na Drav. polju, Ormožu, Celju, Rog. Slatini, Mestinju in Zetlah. Steje skupno 552 članov. — Obisk občnega zbora je bil zelo lep ter so se ga v častnem številu udeležili tudi zunanji člani in delegati iz Celja, Ptuja, Slov. Krajine in drugod. Vodil ga je predsednik in neumorni pobornik prevoznikovih interesov Ivan Sluga. V svojem otvoritvenem govoru je pozdravil predvsem zastopnika zbornice TOI zadruž. inšpektorja Založnika in predstavnika Okrožnega urada Novaka. O delovanju in podvigih organizacije je poročal marljivi tajnik Krepek Anton, ki je podal tudi blagajniško poročilo, iz katerega je razvidno, da je imelo Združenje letos že 66.808,20 Din prometa, dočim znaša celokupno premoženje Din 59.765. Pri volitvah je bilo izvoljeno naslednje vodstvo: predsednik upravnega odbora Ivan Sluga, podpredsednik Bojko Friderik, odborniki: Nemec Franc, Gorjak Emil, Mogl Anton (vsi Maribor), Toplak Franc in Pristovski Martin iz Celja, Kudar Jozef iz Ptuja in Kuhar Stefan iz Mur. Sobote, Namestniki: Mattel Konrad (Maribor), Peklar Jozef (Krievina), Kaiser Gvidon (Dravograd) in Lesnik Ivan (Rog. Slatina). V nadzorstvu so: Anton Reibenschuh (Pobrezje), Pukl Konrad (Maribor), Kranik Franc (Ptuj), Filipič Alojz (Celje) in Flakus Ivan (Ruse), Namestniki: Ule Viktor (Gustanj), Maher Ivan (Maribor) in Rebersak Anton (Celje). V častnem odboru sta Vid Murko (Maribor) in Rebersak Anton (Celje). V nadaljnjem poteku zborovanja so iznašli želje in zahteve prevoznikov obrtnikov Kuhar, Bolvari in Čepč. Vsebinska vseh govorov pa se je sukala v glavnem okoli prevelikih davčnih obremenitev in pa šušmarstva, ki odjeda obrtnikom kruh.

V Mariboru kradel — v Zagrebu prodajal. Kljub tablicam in številkam se dogajajo tatvine koles kar naprej. Saj je pa tudi tatu malenkost odvit tablico s tujega kolesa ter ga opremiti z novo številko. V takih kolesarskih pod-

vigh se je zadnje mesece posebno odlikoval: neznan družin, ki se je sedaj ujel v past in sleet v Zagrebu. Franček M. je vedel, da bi ga v mestni okolici prehitro zasačili, če bi skušal spraviti ukradena kolesa v denar, pa si je poiskal odjemalce v Zagrebu. V Mariboru je kolo ukradel in se odpeljal naravnost v Zagreb, nazaj pa po železnici z lahko prisluzenimi penazi v žepu. Ko pa je zagrebška policija osumila nekega mehanika, ki mu je Franček prodajal kolesa, raznih nečednih dejanj, se je ujel zraven tudi Franček, ki je skesano priznal celo vrsto tatvin. Prignali so ga v Maribor ter spravili za omrežna okna v Sodni ulici.

Ultnak na trgu. Stojnice mariborskega trga so se napolnile s sladkim sadom grozdjem, hruškami, melonami in drugimi dobrotami, ki dišijo ne samo ljudem, ampak tudi — čebelicam. Na trgu je sedaj posebno v vročih opoldanskih urah cel roj čebel, kakor pred ulnako. In v tem roju se je včeraj dogodila nesreča, ki je spravila pokonci dobrega del trga. Gospa je prišla kupovat grozdje, obračala ga je po košari in razjezila čebele, da se je ena ohrabrila in se ji z želim zasidala — naravnost v nos. To je bilo vika in krika, pritožba je šla celo do stražnika, pa kaj bo policija proti čebelam! Z oteklim in nabrekli nosom je odšla gospa s trga.

Cigan je hud na časnike. V mariborski bolnišnici imajo ciganskega harambašo, ki je bil obstreljen na begu pred orožniki, kakor smo že poročali v »Slovenec«. Menijo, da so dobili v roke načelnika roparske tolpe, ki je plenila že leta sem po Dravskem polju. Prekmurju in v Dravski dolini. Veliko članov tolpe že sedi za omrežjem, le kolovodja se je spretno izmikal in si vedno znova poiskal nove pajdaše. Dasi je krogla prebila ciganu Baranji prsa, vendar se krepko drži in so ga včeraj že zasliali. Na vse očitke pa je priznal samo en vlom pri Vraždinu, vse drugo je tajil. Imajo pa s ciganskim harambašo veliko hec v bolnišnici. Pokazali so mu časnike, ki so pisali o njegovem tragičnem zajetju. Pa je harambašo silno razjezilo, kako ga morejo časnikarji dolžiti takih pregreh. Bil je tako hud, da je precej pobaral, kje imajo časnikarji svoja uredništva. Čisto resno se je pridušil, da jih bo poiskal tam in z njimi dejansko obračunal...

Nehvaležna krava. 14 letna rejenka Katarina Čamčala iz Ledineka je pasla kravo. Pa je živinčje hlastilo po trem jabolku ter ga celo požrla. Jabolko se je zataknilo v kravi v goltaneu živinčje bi se bilo zadušilo, da ni koraršna pastirica naglo našla z roko kravi v goltanec ter ji izvlekla jabolko. Smrti rešena krava pa ni poznala hvaležnosti. Vgriznila je svojo rešiteljico v roko ter ji skoro odgriznila palec. Poleg tega je prišlo še zastrupljenje in deklelo so morali prepeljati v mariborsko bolnišnico, kjer ji skušajo rešiti življenje.

Mirna poletna nedelja

Ljubljana, 27. avgusta.

Tako mirne in tihe nedelje kakor danes Ljubljana le malokdaj v letu doživi. V mestu ni bilo niti ene pomenbejnije prireditve večjega obsega; celotna ljubljanska nezdoda kronika zaznamuje en sam hujši slučaj, ki se je pripetil opoldne v Šiški. Tam je na oglu Gasilske in Celovške ceste padel s kolesa Penda Franc, posestnik iz Šinkovega turma pri Vodičah na Gorenjskem. Pri padcu se je kolesar onesvestil ter se do večera, ko to pišemo, v bolnišnici, kamor so ga prepeljali z reševalnim avtomobilom, ni niti za čas zavedel. Njegovo stanje je zelo resno. Šiškarji so danes praznovali svojo komarjevo nedeljo, seveda čisto v smislu dolgoletnih tradicij, ki so pri vseh naših zeganjih povsod približno enake.

Kopalna sezona je prav za prav minula. Najbolj vneta kopalec so se seveda tudi danes še vneta prematavali po mrzi Savi, pa po nekotli toplejši Sori in Ljubljani. Na Ljubljani se je danes vršila celo pavalna tekma, o kateri poročamo na drugem mestu. Pozna pa se po vseh kopališčih, da smo letos s kopanjem že pri kraju.

Pač pa je bila današnja nedelja nalašč pripravna za izlete v bližino okolice kakor tudi za ture v planine. Vreme je zdaj solidno, primerno toplo, ne prevroče, zjutraj in zvečer celo še malce hladno. Danes opoldne je bila podoba, da nas bo presenetil nov dež; toda oblaki, ki so se že kar sumljivo zbirali v črne skupine, so se zopet razkabili.

Naša skromna nedeljska kronika seveda ne bi bila popolna, če ne bi posebej omenili tudi težakih del, ki jih kljub nedelji opravljajo pri gradnji nove tramvajске proge v mestu. Tovorni avtomobil je prav tako pridno odvažal izkopani gramoz z Dunajske ceste, kakor to dela vsak dan. In smo prepričani, da bodo to delo nadaljevali tudi prihodnjo nedeljo, čeprav imamo dovolj časa v delavnih dneh in čeprav pravimo, da brezposelnost vse bolj in bolj pritiska.

Velesejske legitimacije za inozemstvo. Za one, ki žele potovati na jesenski ljubljanski velesejem od 2. do 11. septembra t. l. iz Avstrije ali preko Avstrije, naj naročajo svojci, ki žele poslati legitimacije sorodnikom ali znancom v inozemstvo, samo pri uradu ljubljanskega velesejja v Ljubljani. Te legitimacije vsebujejo tudi tkzv. »Zählblatt«, ki je za potovanje v Avstriji potreben, dočim navadne legitimacije nimajo takega vložka.

Lanene tropine

in druga krmila našoj naenice veltrogovina žiti in moko

A. VOLK, LJUBLJANA

Restjeva cesta 24.

Atilovi novei. Neki kmet v madjarski Senti je kopal na svojem posestvu volnjak. Pri tem je pa izkopal osem bakrenih novcev in enega srebrnega. Na vsakem novcu je na eni strani napis Atilla 441 Rex, na drugi strani je pa podoba mesta ob reki in napis Aquileia. Na bakrenih novcih so črke zelo zabrisane. Ta najdba je z vidika zgodovine zelo dragocena, ker še vedno raziskujejo Atilovo dobo.

Meštrovičev odgovor sen. Popoviću

V nedeljski številki prinaša zagrebški »Jutarnji list« skoraj dve strani dolg članek: »Povodom jedne debate u senatu«, ki ga je za list napisal naš znani kipar umetnik Meštrovič. Povod temu članku je dal senator Popović, ki je o prtljki proračunske debate v senatu letos v marcu napadel gosp. Meštroviča zaradi neke izjave, ki jo je dal Meštrovič dopisniku budimpeštanskega »Az Estsa«. Zdej odgovarja g. Meštrovič g. senatorju Popoviću sledeče:

1. Za svoje jugoslovanstvo in vdanost jugoslovanjski državi ne iščem nobene legitimacije od nikogar, niti od g. senatorja Popovića. Da mi taka legitimacija ni potrebna, sem dokazal s svojo preteklostjo, dokazujem s svojo sedanjostjo, prepričan pa sem tudi, da bom mogel morda uspešneje od g. senatorja Popovića to dokazati tudi v bodočnosti, v kolikor mi jo bo Bog dal.

2. Republikanec nisem bil in nisem, ker sem prvič osebno vdan našem kralju, pa tudi zato, ker sem prepričan, da je kraljeva osebnost potrebna, da združuje našo državno skupnost ter da predstavlja pravičnega starešino in sodnika za vse člane in dele te skupnosti, iz katerih je sestavljena.

3. Tudi federalist nisem, ako seveda g. senator Popović ne smatra, da so federalisti vsi tisti, ki mislijo, da morajo biti Srbi in Hrvati enake pravni v vsem državnem in narodnem življenju. Ako bi se ta enakopravnost mogla doseči in zavarovati zgolj s »federalizmom«, potem bi bil tudi jaz federalist, ker sem prepričan, da naši državni ni zagotovljen niti obstoj, kaj šele napredek, če ne bodo v njej enakopravni in zadovoljni vsi oni, iz katerih je država sestavljena, torej državljani. Prepričan sem, da bi bili taki »federalisti« veliko boljše Jugoslavlani in stražarji Jugoslavije, kakor pa so oni, ki iz plemenskih ali osebnih sebičnih razlogov izzivajo razdor in nezadovoljstvo v ljudstvu ter s tem podkopavajo temelje naše državne skupnosti.

Pod to Meštrovičevu izjavo, ki je v omenjenem članku »Jutarnjega lista« objavljena v obliki pisma, ki ga je Meštrovič poslal g. senatorju Popoviću, je nato objavljenih še več pisem, ki sta si jih v tej zvezi pisala med seboj g. Meštrovič in g. senator Popović. Članek konča z ugotovitvijo, da je g. senator Popović dal v senatu ponovno izjavo, ki pomenja za g. Meštroviča popolno zadovoljenje. Zanimivo je tudi, da je g. senator Popović v omenjenem govoru v proračunski debati v senatu izjavil, da je g. Meštrovič eden izmed tistih informatorjev, ki daje angleškim listom o naši državi neugodne podatke. G. Meštrovič to odločno zanika ter trdi, da g. senator Popović za to izjavo ni podal niti najmanjšega dokaza.

Koliko poje dojenček?

Neki angleški zavod je nedavno izvršil prav zanimive poskuse, da bi ugotovil, koliko porabi povprečno angleški otrok hrane oziroma koliko stane vzdrževanje otroka. Ugotovil je, da dojenček v enem letu porabi 131 l mleka, 47 l čaja, 5,2 kg sočivja, 21 jabolko, 322 piškotov, 4,50 kg sladkorja, 80 g masla, 108 banan in 63 jaje. Pri nas bi bil račun morda nekoliko drugačen, ker bi izostale banane. V primeri s cenami na angleškem trgu bi stala po računih angleških učenjakov hrana za dojenčka 3 din na dan, to je nekaj nad 2000 Din na leto.

Strokovnjak. Berač dobi pri zdravniku najmanjši dar v denarju. Ogleda si novce, se zahvali in pristavi: »Gospod doktor ste pa gotovo homeopat.«

Od Triglava do Šar planine

Sumadija se je odzvala klicu primorskih akademikov

S propagandnega potovanja primorskih akademikov

Skopje, 18. avgusta.

Belgrad... Sprejel nas je kakor se prihoti. Po večini smo ga videli prvič. Oni med nami, ki so že imeli priliko obiskati ga, so mu morali priznati, da se leto za leto spreminja in napreduje. Belgrad v močnem naponu hiti za modernizacijo in za razvojem v pomembno velenost. A zdi se kar škoda, da moderne mnogonadstropne palače tako bahavo spodrivajo male kajžice starega Belgrada s tipičnimi »kafanami« in »pionirami« in »poslastičnicami«, kjer moreš sijajno pomolati, če naročiš turške specialitete, n. pr. za dva dinarja »halve« in za en dinar »baze«. Če pa stojiš na Kalemegdanu takole ob solnčnem zatonu, pod spomenikom »pobednika«, te nehoti zanese misel v pravadne čase, ko so Skordiski postavili tu trdnjavo, ki ji je bila določena tako burna in pestra zgodovina.

Bazovska zemlja na Avali

V Belgradu smo se mudili skoraj tri dni. Drugi večer po prihodu je naš zbor nastopil v belgradskem radiu. Na žalost je moral odstopi govor. Koncert sam sta prenašali še ostali dve oddajni postaji. Tretji večer smo morali ponoviti koncert na terasi palače Izvozne banke. To prireditelj sta organizirali Jadranska straža in Narodna odbrana. Ta nam je poklonila tudi vsakemu po en izvod brošure »Naš jug«, glavni tajnik Narodne odbrane Uroš Bjelič pa nas je v lepem govoru pozdravil. — Pred odhodom iz Belgrada smo se popeljali še na Avalo. Pred spomenik neznanega junaka smo položili kepo pristne kraske grude iz Bazovice in venec. Zbor je odšel Prelovice »Oj Doberdob«. Tudi ob našem odhodu iz prestolnice se je zbrala na kolodvoru gruča prijateljev iz Istre in Goriškega — in spet je zadonela po peronu naša pesem.

V junaški Sumadiji

Vlak nas je potegnil po prijaznih krajih čez hribe in dolinice v lepo in junaško Sumadijo. Domovina Črnega Jurja in Miloša Obrenovića nas je sprejela, kakor niti zdaleč nismo mogli pričakovati in tako, kakor sprejme redko koga. Koga naj bolj pohvalimo in komu naj se prisrčno zahvalimo — Kragujevcu, ki je srce Sumadije, ali carskemu Kruševcu? Imamo občutek, kakor da mesteca in mesta gori od Belgrada pa doli do Skoplja tekmujejo, katero nas bo lepše in topleje sprejelo, katero nam bo izkazalo več gostoljubnosti.

Na poti iz Belgrada proti jugu smo se ustavili najprej v Kragujevcu. Spet nepričakovano iznenadenje. Ko je vlak zavozil na postajo, zagledamo pisano množico na peronu, med njo polno raznih uniform in zastav in pred njo godbo, ki nam je svirala v pozdrav. Izstopimo. Prijazni Kragujevčani nam poberejo prtljago in odprejo jo v naše prenočišče, jurist Svetolik Dragojlovič pa nas v temperamentnem govoru pozdravi in imenu študentov, društev in vseh meščanov. Zagotovil nam je, da bomo v Sumadiji videli, kako je sladko na srbskih grudi. Med množico na peronu, ki je štela gotovo nad pet sto ljudi, smo poleg predstavnikov občine, šol in drugih oblastev ter društev opazili v uniformah skavte, gasilce, sokole in mnogo častnikov. Pevsko društvo požarne družine nam je še zapelo dve pesni. Naš tovariš, ki se je zahvalil za tako lep sprejem, je poudaril, naj topli pozdrav ne velja nam, marveč našim očetom in materam in vsem tam doli na jugozapadni meji Slovanov, ki ne morejo živeti v skupni družini v enem domu. Zapeli smo še od Urala do Triglava, nato smo se morali uvrstiti v sprevod, ki nas je vodil k pomembnemu spomeniku v mesto. V spomin srbskim junakom smo položili na mizel kamen venec rdečih rož in strelji na tista častiljiva tla Sumadije grudo z naših tal, ki so jo okrvavele bazovske žrtve. »Prišli smo, da izrečemo pred spomenikom srbskih herojev, nad Sumadijo, odkoder je pred sto in več leti prvič vzniknila svoboda Srbom, in nad vas Jugoslavijo zakletev, da naš rob ob Soči in obalah Adrije ne sme umreti.« Tako je dejal naš govornik. »Zato polagamo pred spomenik kos naše grude, da se bo vsak Sumadijec, kadarkoli pojde tod mimo, spomnil dežele, ki trpi in čaka... Zelo lepo je potolažil našo bol g. Dragiša Mihajlovič, šolski nadzornik, ki je spregovoril: Ta vaša kepa kraske zemlje nam ni navadna zemlja, marveč gledamo v njej zgoščeno tudi našo misel.«

Mirno sloneč ob podstavku spomenika nam je nato kakor stariš v krogu sinov, ki ima samo še v spominu boje svojih minulih let, pobajal, da je bilo nekdaj v Sumadiji tako, da so smele pitke v hosti svobodno uživati roso in solnce izpod neba, le človeku, Srbu pod Turkom ni bilo prostora na tej zemlji. Pa je vstal sredni civiliziranec Evrope nepismeni Sumadijec Črni Jurij in za devet let pretresel turško državo. Kakor on, tako so bili tudi njegovi polki iz samih preproštih, nepismenih kmetov, toda — kakor jih predstavlja tudi spomenik — v njih je bila sila in volja, da se žrtvujejo. »Na to silo in junaštvo«, je vzkliznil, »izraženo na teh granitnih spomenikih in v živih ljudeh — ne po civiliziranih mestih, marveč v daljnih gorskih selih, na te se spomnite, mladenci, kadar bo treba stopiti na bojno polje.« Res, prav ob tem spomeniku — menda je delo Meštrovičeve šole —, ki predstavlja štiri dobe osvobodjenja v podobah krepkih Sumadijcev, in pa ob omenjenem govoru, smo zaslužili trpljenje in žrtve in junaštvo, ki ga kaže srbska zgodovina. Naravno je, da smo prav tu začutili globoko spoštovanje pred to zemljo in tem rodom. To, kar predstavlja kameniti simbol v podobih, je morda najverneje izrazila v zvoku bojevitosti pesem »U boj, u boj, ki jo je zapel kragujevski zbor, dočim je našo bol skušal izraziti pevski zbor kragujevskih Slovencev s pesmijo »Mi v grobu smo«.

Srbsko gostoljubnost smo okusili zvečer pri bogati večerji, ki nam jo je naklonila občinska uprava. Našemu programu pri večerni prireditvi je sokolsko društvo dodalo še vedro šegravko.

V Topoli in na Oplenec

Lep izlet smo napravili naslednjega dopoldne. Stlačili smo se v lahke kamijon, ki nas je popeljal v Topolo. Sprejelo nas je nekaj kragujevskih akademikov ter zastopnik občine. V Topoli smo videli konak in kule Črnega Jurja in še njegovo zadužbino. Danes jo odlikuje nov ikonostas — čudovita umetniška rezbarija v lesu. Zanimivo je, da se bavi s takim rezljanjem samo ena družina v Srbiji, in sicer v Dobru, ki izroča to umetnost od roda do roda. Pogledali smo tudi na Oplenec

novu zadužbino našega kralja.

Od zunaj sam marmor, od znotraj sam mozaik. Ne vem, kaj bi zapisal o tej cerkvi, ki gotovo nima para na svetu. Ali naj opišem mozaike svetnikov, ali

one, ki predstavljajo Kristusove čudeže, ali podobe vseh Nemanjičev ali oni mozaik, ki predstavlja pokojnega kralja Petra s miniaturno cerkvico-zadužbino v roki, ko ga sv. Jurij vodi pred prestol Bogorodice. Ali naj naštevam, kateri Karadževići počivajo v grobnicah, ali naj omenjam, da visi raz štirih stropov, ki nosijo srednje kupolo, 64 starih vojnih praporov. Obledeli so in potrgani in prestreljeni, toda že odlikovanja na njih pričajo o zmagoovitosti srbskih polkov. Med njimi so trije prapori še iz vojske Črnega Jurja. A da bi mogel podrobno opisati to čudo mozaikov, bi jih moral gotovo več dni ogledovati. Pač naj omenim še to, da vrh vseh pisanih in pestrnih sten dominira na stropu srednje kupole, ki je visoka 37 metrov, ena sama podoba — Kristus v doprsju. Za primer: sam kazalec, ki je iztegnjen, meri 1.15 m, nos pa celo 1.20 m. Podoba so delo ruskih umetnikov, v mozaiku pa jih je prenesla nemška tiskarica. Še ko sem se vračal iz tega svetlišča, so mi misli ostale v njem. Ze sama pestrost barv te omami. Povedali pa so nam, da je na vseh mozaikih skupaj nad trideset tisoč različnih barv in barvnih nijans. Tudi lega cerkve — vrh Oplenca — je krasna: prijazen kopast grič z divnim razgledom na sumadijska brda. Po njih se mešajo vinogradi in polja in hoste in vasi. Tedaj, ko smo jih gledali z Oplenca, se je ves svet okoli nas kopal v jarkem solncu. Nas je parila huda vročina. Trudne od poti in vročine nas je bolj mikalo v restavracijo, kakor da bi še ogledovali zgodovinske in umetniške znamenitosti kraja.

Topolska občina ni hotela zaostati v gostoljubju za Kragujevčani: Pripravila nam je okusno kosilo. Po obedu so nam govorili predstavniki občine in zastopnik topolskega občinskega odbora Narodne Odbrane. S kamijonom smo odbrzeli spet v Kragujevac, da smo komaj ujeli vlak. V Kraljevu smo se preselili v vozove ozkotirne železnice, ki nas je še precej hitro vlekla naprej.

Vrnjačka banja... (Sv. maša pod milim nebom.) Skromno in tiho smo prišli vanjo in prav tako smo jo zapustili, a na naš večer se je vendarle popolnoma napolnil Soldatovičev hotel z gosti. Naše pesmi in naše besede niso sprejeli nič manj pozorno kot drugod. Tu smo bili pa še nečesa veselili: po dolgem času smo dobili spet hladno in zdravo pitno vodo, celo mineralno. V Vrnjački banji nas je dohitel Veliki šmaren. Zgolj slučaj je nanesel, da so imeli redki katoličani tisti dan sv. mašo. Na trati pred skromno uto z zaslimi oltarjem smo se zbrali tudi mi, in sicer tedaj s preprosto ljudsko cerkveno pesmijo, da bi praznik ne ostal tako neprijeten kakor ostane mnogo nedelj med katoličani v diaspori. Daroval pa je msgr. dr. Magijec, rektor Kolegija sv. Hieronima v Rimu.

Kruševac. Do tu smo se slovesnih sprejemov že navadili. Spotoma smo se razposajeno ugibali, kako se bodo Kruševčani sponesli. Zdaj, ko smo tudi to mestce že zapustili, moramo izraziti le zahvalo. Sprejeli so nas s krepko vojaško godbo, raznimi zastopniki in predstavniki — le kdo bi jih našteval, saj je povsod enako — ter veliko množico. Gosp. Raka Milutovac, novinar, ki nas je v imenu vseh pozdravil na postaji, je izrazil veselje, da prihajamo v Srbijo. Pustil je še, da nas hočejo tako sprejeti, da se bomo počutili med njimi kakor doma. In spet sprevod v prijazno mesto z našo zastavo na čelu. Ta zastava vzbuja povsod spoštljivo pozornost, ker ima na srednjem belem polju vsite grbe Pulja, Trsta in Gorice.

Huje kakor pod Turkom.

V Kruševcu smo se res čutili domače, zlasti v družbi dobrih kolegov po študiju. Saj so mučenško gloriole našega rodu v Italiji stavili celo nad trpljenje Srbov. Ko smo polagali cvetje in bazovsko grudo pred spomenik kosovskim junakom, je govornik Saša Popović, stud. iur. dejal, da so muke slovenskih in hrvaških robov v Italiji ne le telesne, ampak predvsem duševne; zato so večje kot to, kar so trpeli Srbi pod Turki; zakaj Turci je bil neciviliziran barbar, ki je raje mučil le telesno. Se lepše nam je govorila učiteljica gđ. Jelena Đorđević zvečer pred koncertom. Spomnila nas je, kako je Srbija iz največjega propada vstala v svobodo. Prav ob zgledu Srbov naj Istra in slovenska zemlja v Italiji ne klonijo in naj se ne boje, da Jugoslavija nima več junakov zanj. Nikakor! Saj uče že malo deco, da vzklika in ponavlja besedo »Istra«. Zato nas pozdravlja ne z običajnim »Z Bogom«, marveč: »Do svidenja v Istri«.

Da je bilo v Kruševcu kakor povsod, koder smo se doslej ustavili, navdušenje za našo nesrečno domovino res iskreno, je dokazala tudi udeležba pri našem koncertu. Prostor je bil prejemajen. Čujte se tole podrobnosti! Proti večeru tistega dne, ko smo prišli v Kruševac, smo zagledali v izlozbi neke trgovine lepo plaketo Vladimira Gortana, ki je še mi sami dotlej nismo poznali. Tudi dobremu pravoslavcem proti smo hvaležni za gostoljubnost, ki jo je nudil dveina našima tovarišema, in za dobro besedo. Ko nam je razkazal cerkev, se je pozanimal za našo usodo in sklenil: »Pravo ima v rukama Bog«.

Kakor so nas Kruševčani tople sprejeli, tako so nas z ljubeznijo sprejeli do vlake.

S toplimi spomini smo zapuščali Sumadijo. Nadaljnja pot nas je vedla po prijazni dolini zapadne in južne Srbije proti — Nisu.

Studiosus vagans.

Namovejši modeli dvokoles, otroških in igraških vozil, prevzanih trikotnih motorjev in šivalnih strojev Velika izbira. Najnižje cene — Ceniki franco

Tribuna F.B.L. tovarne dvokoles in otroških vozil. Ljubljana Karlova cesta št. 4 191

Špecerijsko in kolonijalno blago.

umetna gnočila, cemeni itd. itd.

dobavljaja

Gospodarska zveza v Ljubljani

Rešite krasote slovenskega glagola

Znani goriški narodni borec, novinar in politik, ki mu njegovo ostro pero niti sprico visoke starosti ni zanjavelo in se še vedno zanima za vsi po: ve našega javnega življenja ter jih morda prebrad analizira v stari in novi antitezi Ljubljane: Gorica nam piše:

Veliki goriški rodoljub msgr. Andrej Marušič, je napisal že leta 1855 v »Novicah« znamenit članek, v katerem je zahteval ustanovitev »višje slovnice sočnije«. Že takrat je prav posebe udaril po ljubljanskih listih, ki pišejo trdovratno: bom prišel, bom šel, namesto pridem. pojdem, kakor Primorci govorimo.

Danes je tak afromot proti slovenskemu časopisu je bolj potreben; kajti prav to nam je že povsem zapravilo krasno obliko dovršnikov, sedanjika za pomen prihodnjika, kakor ga imajo dosledno Rusi, Čehi in Poljaki. V rusčini si je treba pri vsakem glagolu zapomniti obliko dovršnika in nedovršnika zaradi sedanjika v pomenu prihodnjika. — Tudi Primorci, posebno Goričani govorimo dosledno tako. Pri nas ne pade nikomur v glavo, da bi dejal: bom šel, bom zapel, bom zaživžgal, bom poskočil, temveč dosledno rabi: pojdem, zapojem, zaživžgam, poskočimo — in to je naše, je slovensko, dočim je »bom« vpliv nemškutarenja.

Prav hud sovražnik bomkanja je bil znani goriški vseslovan Matej Trnovce, ki je celo na najvišjem sodišču na Dunaju popravljal vse sodne spise iz Slovenije in čistil jih bomkanja pri dovršnih glagolih. Izdal je celo dve brošurici leta 1895: »Čuvajmo svoje prastarine« in »Obnarodimo se nekaj«, v katerih je prav ostro zavračal bomkanje, ki žali slovensko uho.

Spominjam vas n. pr. na pristno našo narodno: Jaz pa pojdem na Gorenjsko.

nobeden drug ne pojde z mano itd.

Torej ne: bom šel na Gorenjsko, ne bo sel z mano...

Ali pa tisto lepo kobarško narodno:

Oj tovarš pojđ greva v vas,...

tje pod okence prideva,

prav lepo zavriščeva,

ljubco dol skličeva...

Torej ne: Bova prišla, bova zavriškala, ljub'co dol skličala.

Kako lepo poje narodna »Mladi Marko«:

Ce te pūstim jaz živega,

te ne pūstim zdravega,

odsekam ti pravo roko,

odlomim ti levo nogo,

na konjiča te posadim...

Tista nesrečna umetna in ponarodela »Bom sel na planince« nam je mnogo pokarila.

Msgr. Andrej Marušič je takole pohvalil Trnovčevi brošurici: »Čudno je, kako se dva človeka v kateri reči ujemata, daši se o njej nista nikdar pogovarjala. Sprožili ste pa take reči v

Na Koroškem tepla o naravno

V slov. župniji nemška pridga pravo slovenskih vernikov

Papež Pij XI. je rekel osnabrškemu škofu Berningu: Naravna in nadnaravna pravica vernikov je, da poslušajo božjo besedo v materinskem jeziku. In celovški škofijstvo je dalo zapisati v prilogi k 7. številki Škofijskega lista za l. 1917: »Po naravni postavi in po 19. členu avstr. drž. temeljn. zakona ima tudi slovenski rod (Volkstamm) neprekosljivo pravico, da ohrani in goji svojo narodnost in svoj jezik. Torej tam, kjer slovenski rod prebiva skoro strnjeno in slovenski jezik tvori prometni jezik, Zato ima duhovščina dolžnost, da v slovenskih župnijah pridiguje in pastora slovensko.«

Na tem mestu se hočemo ozreti na slovensko pl ninsko župnijo, v kateri se je od pamtveke pridigovalo samo slovensko, a se zadnje mesece pridiguje izključno po nemško. To je slovenska planinska župnija Krčan, na južnem pobočju Svinje planine. Župnija leži nad trgov Gobej 1049 m nad morjem. Da je to prastara slovenska zemlja, priča tudi nemško ime Greutsebach za Krčanje, ka. je očitno nastalo iz slovenskega »na Krčanjah«.

Sovietska mladina in ljubezen

Pariški »Temps«, glasilo kapitalistično usmerjenih ljudi je priobčil zanimiva izjavanja o moralnem življenju sovjetske mladine, ki jih je napisal Pierre Berland Priobčujemo njegove zaključne misli, ker dokazujejo, da je odpor ruskega ljudstva proti boljševiški propagandi tako velik, da se bo končno ob njem vendar razbila propaganda brezbožnikov.

»Nasproti ženski in ljubezni se sovjetska mladina ravna prav tako pozitivistično, ako ne materialistično. Res je, zelo smo pretiravali brutalnost njene morale. Rusko mladino smo predstavljali za najbolj pokvarjeno na svetu. Kdor je bral te strašne reči, je presenečen, ko opazi v Moskvi na ulici in v javnih vrtovih obnašanje, ki bi ga ji druge prestolnice lahko zavidale. Nesporo je, da je bilo v začetku več ekscesov in literatura jih je zabeležila. Nekateri mladi komunisti so mislili, da jim je vse dovoljeno in so v borbi »proti predsodkom preteklosti« videli priložnost, da zadostijo svojim najgrijim nagonom. Dekleta, ki niso ustregla njihovem vsiljevanju, so postala v njih očeh »malomeščanke« in »protirevolucionarke«. Bilo je tudi več primerov skupnega nasilja (kakor na primer tisto v Čubarovi ulici v Leningradu, o katerem je bilo toliko govora), ki so razburili javnost in ki jih je zabeležil celo tisk, ki je načel sicer re registrira takšnih novic. Tedaj se je oblast odločila, da postavi »zglede« in da strahovito udari Krivci so bili, čeprav mladi, ustreljeni. Knjige, kakor »Pajsa ulica« Gumilevskega, nekateri romani Pantalemona Rumanova, so javno postavili vprašanje spolnih odnosov in nastala je razprava, katere zaključki so bili v celoti v prid stare tradicionalne morale.

Nastala je reakcija proti tem ekscesom v prvih letih, čeprav je bilo v njih več mladostne lahkomislčnosti kakor resnične korupcije. Obdobja jih je tudi stara boljševiška garda. Ze oktobra 1928 je Kalinin dejal mladim komunistom: »Če mnogi izmed vas govorijo o novi družbi, a si jo predstavljajo v napačni obliki. Ali je morda dovoljeno, da se mož poroči šest do sedemkrat v desetih letih? Ali ne vidite, da je v ljubezni prevrta dekle strto

Ali ni morda Žid?

Viljemov zavod za antropologijo v Berlinu je prišel končno pod Hitlerjem do veljave. V njem so pričeli preiskovati plemo nemških državljanov, ki jih bodo v kratkem delili po ... pasmah, če pojde tako naprej Razvila se bo nekaka živinoreja za klavnico — za morio na fronti.

svoji knjižici, o kateri naši pisci največ greše. Kako naši časniki pišejo, to je več no sablazen, in obžalovati je najbolj to, da prav časniki tako slabo pišejo, časniki, iz katerih zajema zlasti mladina vso modrost itd.

Trnovce je takrat pohvalil neke izjeme, n. pr. »Slovenec« št. 276, leta 1895, kjer stoji takole zapisano: »Državni poslanci se snidejo na skupno posvetovanje, da se pouče o željah itd.«, a »Slov. Narod« je pisal v št. 275 takole: »Govorilo se je, da Banfly odstopi, ko se dovrše cerkvene reforme... se loti njegova vlada, po novem letu predloži itd. Dandanes bi ti in drugi slovenski listi brez dvoma napisali takole: se bodo sešli, se bodo poučili... Banfly bo odstopil, se bodo dovršile reforme, se bo lotil, bo predložil zbornici...

Pomagaite vsi, ki ste dobre volje, da se ubramo grdi vplivov iz časov germanizacije našega naroda!

V zadnjih letih sta bila na Krčanjah zaporedoma dva slovenska duhovnika umirovljena in zdaj okrvuje župnija nemški duhovnik iz sosednje Golovice, slovensčine popolnoma nevešč. Tudi Golovica je bila nekoč slovenska, a je zdaj »popolnoma pomenečena.« Zato ima duhovščina dolžnost, da v slovenskih župnijah pridiguje in pastora po slovensko. To je zahteva naravnega prava.

Na Koroškem se naravno pravo ne pštevata več. Dejstva to izpričujejo. Kajti kako bi bilo sicer mogoče, da se na Krčanjah in v mnogih slovenskih župnijah pastora izključno po nemško? In če ni slovenskih duhovnikov dovolj, z dobro voljo bi se tudi nemški duhovniki mogli priučiti slovensčine! Zlasti taki (iz Nemčije!), ki že itak znajo en slovenski jezik (poljsko ali češko) in so sploh po rodu Slovani, četudi ne po mišljenju. Ali nj dolžnost duhovnika, da se prijeti jezika ljudstva, med katerim pastiruje? To velja celo za necivilizirane narode. Le na Koroškem naj bi ne bilo potrebno, da se nemški duhovnik, pastirajoč med Slovenci, nauči slovenskega jezika?

bitje? Ali naj zgine vsaka odgovornost med moškim in žensko? V tem pogledu lahko naredi in mora narediti Komsomol (Zveza komunistične mladine) mnogo za obnovo človeških odnosov med spoloma.

Moralna svoboda je zelo velika. Mladina se poroči iz ljubezni. Sicer je bila v Rusiji vedno takšna in revolucija jo je še povečala. Čudne posledice! Kljub vsemu smeščenju sentimentalizma je danes v Rusiji več ljubezni kakor drugod. Mladina se poroči, pogosto bolj mlada, »iz ljubezni«, navadno je v veliki bedi in ne gleda na doto in položaj družine. Velika ovira pri tem je vprašanje stanovanja. Vojna proti sentimentalnosti je uničila spoštovanje do žene, ki je postala samo navadna tovarišica toda zakon želi mater morda bolj, kakor v drugih državah. Poleg tega je moralna strpnost omejena na mesta in to na kroge Komsomola. Dežele ni zadela ta moda in na nezahtevne matere kažejo še vedno s prstom in jo imenujejo »dejevko« kakor nekdaj. Komunistična stranka ne obsoja spolnih ekscesov v imenu navadne morale, vendar pa jih obsoja v imenu »revolucionarne etike«, prav tako, kakor ubija alkoholizem ali lenobo, ker škodujeta delu in ker jemljeta ugled njihovim članom pred maso. Z redkimi izjemami voditelji ne dajejo slabega zgleda. Večina je »meščansko čednostna«, ohranila je tudi potem, ko se je dvignila do oblasti, svojo prvo ženo, tovarišico v bridkih dneh, in je ni zapustila v zameno za plačane gledališke plesalke. Čeprav otrokom komisarjev nič ne manjka, vendar jim ni poslano z rožicami. V komunistični stranki se preveč nadzirajo drug drugega in tudi življenjski pogoj so se preveč menjali, da bi bilo kaj takšnega mogoče. Stalin je trdo vzgojil svojega prvega sina, ki je mlad inženjer Moskva naredi vtis skoro puritanskega mesta, kjer zaman iščeš javne lokale in bezne. Redke prostitutke, ki se vlačijo okoli, se ti skoro smilijo radi njihove bojazljivosti in če je v velikih hotelih kak »bare« več ali manj dvomljivega slovesa, je namenjen inozemcem, ki se v nje zatečejo radi nepoznanja razmer in neznanja ruskega jezika in katerim je treba izbiti nekaj deviz...